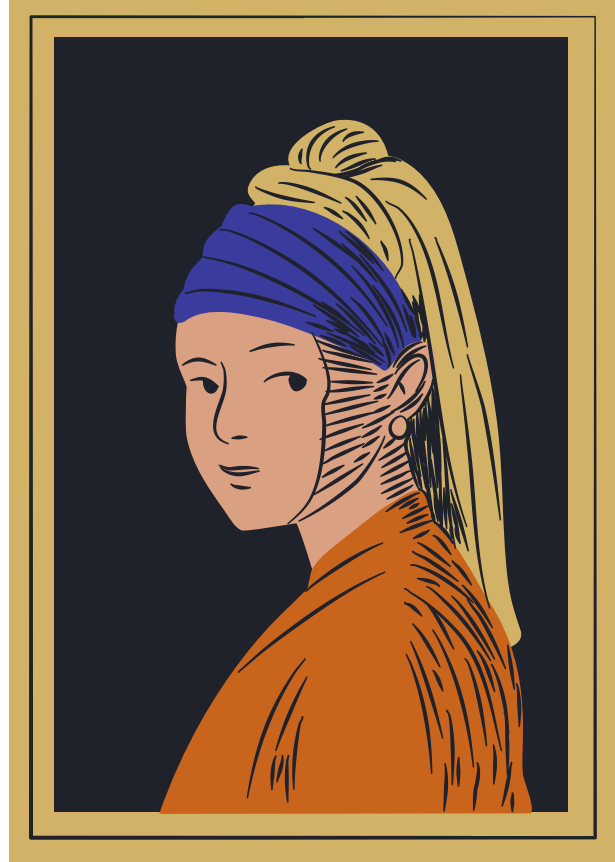

SANAT

AKIMILARI

Rönesans

Antik Yunan ve Roma sanatının yeniden doğuşu anlamına gelir.

Aslında Avrupa'nın yüzyıllar süren bir uykudan, baskıdan uyanmasıdır. Bilim ve sanat alanında bir patlama yaşanmıştır ve bugünkü Avrupa'nın temelleri atılmıştır. Ortaçağda insanlar üzerinde Kilisenin büyük bir baskısı vardı, bilim ve sanat ikinci plana atılmıştı. Rönesans'la birlikte her alanda bir atılım yaşanmıştır. Rönesans yeni bir dünya görüşünün başlamasıdır. Rönesans için Klasizm de denir. Önce İtalya'da başlayıp daha sonra tüm Avrupa'ya yayılmıştır, fakat her ülkede bazı farklılıklar gösterir. Rönesans resminde konular Dinsel ve Mitolojiden alınmıştır, günlük konulara çoğunlukla yer verilmez ancak bazı Avrupa ülkelerinde ressamlar bu kuralların dışına çıkmışlardır.

Maniyerizm

Manyerizm 1520-1600 yılları arasında etkili olan ve ilk kez İtalya'da ortaya çıkan bir sanat akımı. İtalyanca “stil” anlamına gelen maniera sözcüğünden gelen “Manyerizm” terimi bazen “zarif stil” olarak tanımlanır. Bunun sebebi, Manyerizmin gerçekçi resmediş yerine yapıntı üzerine vurgu yapmasıdır. Bu şekilde, bir resmin gerçek yaşama uygunluğu artık önemli değildi. Bunun yerine, sanatçılar ilginç bir kompozisyon yaratmakla ve bir duyguyu ifade etmekle daha çok ilgileniyorlardı. Manyerizmin niteliği hâlâ tartışılıyor. Bazıları Mannerizmin Rönesans klasisizmine bir tepki olduğunu söylerken, bazıları da onu Rönesans klasisizminin mantıksal bir uzanımı olduğunu düşünüyor. Buna göre Manyerizm Michelangelo'nun çarpıcı modellemelerinin veya Raphael'in zarafetinin doğal bir sonucundan başka bir şey değildir. Kendisi de bir Manyerist olan 16.yüzyıl sanatçısı ve eleştirmen Vasari'ye göre resimdeki kusursuzluk için gerekli olan şey zarafet, yaratıcılık ve resim tekniğinde ustalıktı.

Barok

Her akım kendisinden önceki akıma bir tepkidir demiştim, Barok da Rönesans sanatına bir tepki olarak doğmuştur. Rönesans'taki denge kavramına, matematiksel bir sanata tepki olarak Barok'ta hareketlilik esastır. Bunu gölge ışık oyunları, dairesel kompozisyonlarla sağlarlar. Rönesans'ta merkezi bir kompozisyon vardır, her şey matematiksel bir düzen içinde, sıkı kurallar içinde yapılır. Sadelik, Denge, ölçü önemlidir. Barokla birlikte resimde yeni bir mekân görüntüsü yakalanır. Barok tarz, karmaşık Manierist tarzdan daha gerçekçi ve duygusaldır. Ana temsilcileri Bernini, Rubens, Caravaggio, Rembrandt ve Vermeer dir.

Rokoko

19.yüzyılın başlarında Fransa'da bir sanat hareketi ortaya çıkan Rokoko Aydınlanma çağı sırasında Barok dönemden doğmuştur. Rokoko, kendi başına bir tarz olmaktan çok geç dönem Barok sanatın bir uzantısıdır. İkisi arasındaki ilişki ile Yüksek Rönesans ve Manierist arasındaki ilişki arasında ilginç paralellikler vardır. Rokoko tarzı saray yaşamının barok biçimselliğine ve katılığı ile özdeşleşen “ağırbaşlı ve azametli” tarza bir tepkiydi. 14. Louis'nin hükümdarlığı sonrasında Fransız mimarî süslemesinde daha hafif, daha albenili bir tarza doğru bir hareket başladı ve kısa sürede bütün Avrupa'ya yayıldı. Rokoko tarzı saray yaşamının barok biçimselliğine ve katılığı ile özdeşleşen “ağırbaşlı ve azametli” tarza bir tepkiydi. 14. Louis'nin hükümdarlığı sonrasında Fransız mimarî süslemesinde daha hafif, daha albenili bir tarza doğru bir hareket başladı ve kısa sürede bütün Avrupa'ya yayıldı. Rokoko tarzının önde gelen ressamı şunlardır: Pompeo Batoni, Bernardo Bellotto, Francois Boucher, Canaletto, Jean-Baptiste Chardin, Jean-Honoré Fragonard, Thomas Gainsborough, Francisco de Goya, Thomas Hudson, Jean-Marc Nattier, Joshua Reynolds, Paul Sandby, Jean Antoine Watteau.

Neo klasizm

Zamanla Barok sanatın aşırılığa kaçması, aşırı dekoratif öğelere kayması (Rokoko) bazı sanatçılarda bir tepki yaratır, geçmişin klasik dünyasına özlem duyarlar. Antik dünyanın özlenen o ruhuna bir türlü ulaşamamıştır. Neo-klasisizm akılcılığa ve geleneğin canlanışına vurgu yaptı. Neo-klasik sanatçılar eserlerine, sütunlar, alınlıklar, frizler (duvar süsleri) ve diğer süslemeler gibi klasik tarzları ve konuları kattılar. Neo-klasik resimlerde renklerin parlak vurgularına rağmen genellikle karanlık olduğu görülürken, ışık resim boyunca eşit şekilde dağılır. Jacques-Louis David ve Jean Auguste Dominique Ingres'in resimleri Neo-klasisizmin zirvesini oluşturur.

Romantizm

19.yy'ın ilk sanat akımıdır.Esin kaynağı kişinin kendisidir.Duygular,düşler resmin oluşmasında etkilidir.Resimde tarihsel konuların,folklorik öğelerin yer aldığı görülür.Klasik ağıbaşlılığın yerini tutkular ve hareket alır. Desen önemini kaybeder, renk ön plana çıkar.Daha sonra göreceğimiz renkçi sanat akımlarına ilham verir.Rönesans'ta olduğu gibi Romantizm de her ülkede farklılıklar gösterir.Fransız ihtilali avrupa ülkelerinde ulusal duyguların ön plana çıkmasına neden olur.Romantik akımla yakından ilişkilendirilebilecek sanatçılar arasında J.M.W. Turner, Caspar David Friedrich, John Constable veWilliam Blake sayılabilir. Birleşik Devletler'de ise önde gelen Romantik akım, dramatik manzara resimleriyle kendini gösteren Hudson Nehri Okuluydu. Romantizm akımının ardılları hiç kuşkusuz Ön-Rafaelciler ve Sembolistlerdir. Ama Empresyonizm ve onun yoluyla neredeyse bütün 20. yüzyıl sanatı Romantik gelenekle köklü bir bağa sahiptir.

Raphael öncesi kardeşliği

Raphael-Öncesi Kardeşliği 1848 yılında kuruldu. Grubun en önemli sanatçısı Dante Gabriel Rossetti'ydi. Kendisiyle birlikte, yakın arkadaşları olan John Everett Millais ve William Holman Hunt Neoklasik sanatı ve Yüksek Rönesans Sanatını reddettiler ve Erken Rönesans, Bizans ve Gotik dönem ressamlarının ruhaniyet aşılarmış eserlerini kucakladılar. Resimlerinin konusu olarak incilden, mitolojiden ve edebiyattan imgeler kullanarak yeni bir sanatsal tarz yarattılar.

Resimleri sıklıkla muğlâk görsel semboller ve müphem gizemler içeriyordu.

“Raphael-Öncesi” terimi Yüksek Rönesans Dönemi sanatçısı Raphael'e göndermede bulunmaktadır. Raphael-Öncesi Kardeşliği üyeleri Raphael'in yozlaşmış temalarını ve erotize edilmiş incil konularını eleştirdiler. Dante Rossetti ve diğer Raphael-Öncesi Kardeşliği sanatçıları Ambrogio Lorenzetti, Paolo Veneziano, Andrea del Verrocchio ve Giotto Bondone'nin sanatsal tarzına kucak açtılar. Bu ressamların eserlerine içtenlik, dindarlık ve masumiyet aşıladığını düşünüyorlardı.

Raphael-Öncesi akımı sanattaki ilk avangart hareket olarak kabul edilmiştir. Ama kendileri böyle nitelendirilmeyi kabul etmemişlerdir. Bunun nedeni, tarihi resmetmeyi ve doğayı taklit etmeyi sanatın asıl amacı olarak kabul etmeyi sürdürüyor olmalarıdır. Ama Raphael-Öncesi sanatçıları hiç kuşkusuz kendilerini bir reform hareketi olarak tanımladılar ve kendi sanat formlarına belli bir ad verdiler ve fikirlerini tanıtmak için The Germ dergisini yayınladılar. Tartışmaları Pre-Raphaelite Journal'da yayınlandı.

Raphael-Öncesi Kardeşliği grubunu oluşturan yedi sanatçı şunlardır:

James Collinson (ressam), William Holman Hunt (ressam), John Everett Millais (ressam), Dante Gabriel Rossetti (ressam, şair), William Michael Rossetti (eleştirmen), Frederic George Stephens (eleştirmen) ve Thomas Woolner (heykeltıraş, şair)...

Realizm

19.yy'ın 2.yarisında buhar makinasının bulunması,endüstriyel gelişmeler, toplumsal sınıfların oluşması ,duygular dünyasından insanı gerçekler dünyasına iter. İşte sanatçılar da bu gelişmelere tepki olarak Realist (gerçekçi)çalışmalara imza atarlar. İşçiler, tarlada çalışanlar, kenar kentler resmin konusu olur.

Realizm konuların idealist bir tarzda ele alındığı Romantizm'e bir tepki olarak başladı. Realistler sıradan veya gerçekçi temaları ortaya koyabilmek için teatral dramadan ve sanatın klasik formlarından uzaklaşma eğiliminde oldular.

Empresyonizm

Empresyonistler güneş ışığının cisimlerin renklerine yaptığı değişimleri yakalamaya çalışmışlardır.Eskidenberi resimleri stüdyoda yapmak bir alışkanlık iken, empresyonistler resimlerini kimileyin açık havada yaptılar. Bu onlara doğayı daha doğrudan gözlemleme ve belli bir ânın uçuşkan karakteristiğini, özellikle de güneş ışığının anlık ve geçişken yönlerini yakalama imkanı verdi. Aynı cisim güneşin farklı zamanlarında farklı renklere bürünmektedir.Siyah bir at lacivert renkte görünebilmektedir. Bunu günümüzde güneşli zamanlarda çektiğimiz fotoğraflarda da görebiliriz .Gölge ve ışıklı kısımlar da renklerle anlatılır.Gölgeler soğuk renklerle ışıklı kısımlar sıcak renklerle canlandırılır.İzlenimciler güneşin renkleri dışındaki siyah, kahverengi gibi renkleri paletlerinden atmışlardır. Anlık konular resmedilmiştir;çünkü güneş ışığı günün her zamanında aynı değildir, renkler değişmektedir.Mekan derinliği güneşin renkleri arasında kaybolur

Puantaizm

Empresyonizme tepki olarak doğmuştur. Empresyonizm'de ışık o denli ön plana çıkmıştır ki, kısır bir döngüye girilmiştir. Biçim, düşünsel içerik, konu önemini kaybetmiştir. Her şey ışıkların altında erimektedir. Puantailistler renge önem verirler, öyle ki rengin değerini kaybetmemesi için renkleri noktalar şeklinde karıştırmadan yan yana kullanırlar. Yeşil elde etmek için mavi ve sarıyı yanyana kullanmak gibi.

Post empresyonizm

Empresyonizm doğaya bir fotoğraf makinasının objektifinden bakar gibi bakıyordu .O anki ışığı , renkleri yakalamak gerekiyordu. Dolayısıyla hızlı çalışmak gerekiyordu,renkler ön plana çıkmış şekillerde bir belirsizlik başlamıştır. Bu sınırlı kuralların dışına çıkmak isteyen bazı empresyonist sanatçılar doğayı kendi konuları ,yaşam biçimleri içinde anlatmışlardır.Konturlar da renklerle birlikte önem kazandı, parlak, canlı renkler kullanarak gerektiğinde abartmalardan çekinmemişlerdir.Sanatçıların duygu ve iç dünyaları önem kazandı. Bu sanatçıların cesur çalışmaları kendilerinden sonraki bir çok akıma öncülük etti .En önemli temsilcileri: Cezanne, Van Gogh, Gauguin, Tolouse Lautrec

Fovizm

(19.yy sonu 20.yy başı) Fovizm de Empresyonizme tepki olarak doğan sanat akımlarındandır.Saf renklerin coşkuyla kullanıldığı Fovizm kısa bir zaman (3 yıl)yaşam bulmasına rahmen kendinden sonraki sanatlara ilham kaynağı olmuştur. Fovizmde renklerin işlevi duyguyu anlatmaktır.Renk zenginliği bir kaç renk ile sınırlıdır. Tüpten çıkmış saf boyaların doğrudan kullanıldığı bir sanat akımıdır.Üç boyutlu mekan anlayışı ortadan kalkar,doğayı resmederken geleneksel mekan anlayışına karşı çıkarlar. Dışavurumcu bir çizgileri vardır.Maurice de Vlaminck , Kees van Dongen, Charles Camoin, Henri-Charles Manguin, Othon Friesz, Jean Puy, Louis Valtat ve Georges Rouault da önemli Fov sanatçılar arasında zikredilebilir.

Dadaizm

Birinci dünya savaşının yıkıcı etkisi sanatta bu akımla kendini göstermiştir. Amaçları parçalayarak,aykırı şeyler yaparak tepkilerini göstermektir(Duchamp).Başlıca olarak görsel sanatlar, edebiyat, tiyatro ve grafik tasarım alanlarında ürünler veren akım karşı-sanat yapıtlarıyla sanattaki egemen standartların yadsınması yoluyla savaş karşıtı bir politik duruş sergiledi. Akımın amacı modern dünyanın anlamsızlığıyla dalga geçmektir.Ulusalıcı ve sömürgeci çıkarlar birçok Dadaist'e göre savaşın ana sebebiydi. Burjuva kapitalist toplumun "akıl" ve mantık"ının insanları sürüklediğine inanıyorlardı. Bu ideolojiyi, mantığı reddeden, kaosu ve akıldışılığı kucaklayan bir sanatsal ifade yoluyla reddettiler.

Yandaşlarına göre Dada bir sanat değildi. Sanat ne anlam ifade ediyorsa, dada bunun tam tersini temsil ediyordu. Sanat estetikle ilgilenirken Dada estetiği umursamıyordu. Sanat hoşa gitmeyi amaçlarken, Dada rahatsız etmeyi amaçlıyordu.

Ekspresyonizm

Empresyonizme tepki olarak doğan akımlardan bir de Ekspresyonizm'dir. Nesneler görüldüğü gibi değil , sanatçıda bıraktığı ifade, etki resmedilmiştir. Duyguların ve iç dünyanın önem kazadığı bir sanat akımıdır. Sanatçılar resimlerdeki ifade gücünü artırabilmek için deformasyonlar yaparlar. Doğayı kendi estetik anlayışlarına göre yeniden düzenlerler. Modelin rengini göründüğünden daha kuvvetli olarak ifade ederken biçimlerde deformasyonlara başvururlar.

ALMAN DIŞA VURUMCULUĞU Sanatsal ve düşünsel açıdan kendine özgü yanları olan bir akımdır. Başkaldırma, suçlama barındırır. Renkler geniş yüzeyler halinde uygulanır, ince fırça vuruşları kaybolur. Biçimler bozularak ruhsal durumun anlatımında kullanılır. Temsilcileri; Kirchner, Emil Nolde, Kandinsky, Franz March, Oskar Kokoschka

Fütürizm

20.yy başında ortaya çıkan bu akım her şeyin sürekli değiştiğini sonucunda hareketin yaşamın en önemli gerçeği olduğunu savunur. Bir hareket algılanıncaya kadar yeni bir harekete geçilir. Hareket yaşamın kaynağıdır. Resim sanatına yeni, dinamik bir ruh kazandırmak istemişlerdir. Hareketi vermek için de nesneleri parçalara ayırmışlar, çizgileri üst üste getirmişlerdir. Herşey hareketi vermek için kullanılmıştır. (Boccioni, Severini) Konu olarak hareket eden nesneler resmedilmiştir. Fütüristler geleceğe hükmetmek isterler, geleneksel her şeye karşı çıkarlar.

Metafizik resim

20.yy'ın başlarında Fütürizm'e tepki olarak doğdu. İçinde insanın olmadığı, değişik nesnelerin resmin içinde olduğu bir mekan vardır. Mitolojik dünyaya bir özlem vardır, Yalnızlık ve durgunluk hakimdir. Doğanın ötesinde bir düş dünyası konu alınır.

Kübizm

Cezanne'in doğayı geometrik cisimlere ayırma düşüncesi ve bu tür çalışmaları, kübistlere yol göstermiştir. Kübistler nesneleri geometrik şekiller olarak görmüşlerdir. Duygulardan çok akla dayalı resimler yapmışlardır. Cisimler parçalanır, dışa katlanıp açılır, değişik yönlerden gösterilir. Kübizm

1907 yılında Pablo Picasso ve Georges Braque tarafından başlatıldı. 1-Analitik aşama(çözümleme) Biçimlerin çözülüp dağıtıldığı aşama. Ev eşyaları, müzik aletleri, natürmortlar bu dönemde yapılmıştır. 2-Sentetik aşama; Gazete parçaları, sigara paketleri ve değişik malzemeler resme girer. Buna Kolaj adı verilir.

Picasso ve Braque'ın yarattıkları bu yeni görsel dil Fernand Léger, Robert and Sonia Delaunay, Juan Gris, Roger de La Fresnaye, Marcel Duchamp, Albert Gleizes, Jean Metzinger, ve hatta Diego Rivera gibi birçok sanatçı tarafından benimsendi ve geliştirildi. Her ne kadar öncelikle resimle ilişkilendirilse de Kübizm yirminci yüzyıl heykel ve mimarisi üzerinde de büyük bir etki yaptı. Kübizm aynı zamanda Dada ve Sürrealizm akımlarının yanısıra soyut resim tarzında çalışan birçok ressam üzerinde de etkili oldu.

Soyut resim

Çizgi, renk, leke gibi resim elemanlarının göze hoş gelecek şekilde düzenlendiği resim çalışmaları . Bu doğa görüntülerinin soyutlanması ile olabildiği gibi sadece sanatçının kendi ürünü şekiller de olabilir. Burada en önemli şey sanatçının kendi duygularını yansıtabilmesidir. Bu sanatın ilk başlangıcında sanatçı doğayı inceleyerek onu soyut bir biçime sokar, zamanla incelediği doğa ile kendi çalışması arasında bir benzerlik kalmaz. Daha sonraki aşamada sadece çizgilerle, renklerle, ortaya çıkan bir sözsüz müzik vardır. Bu çeşit resimler hala birçok insan tarafından anlaşılamamakta, küçümsenmektedir. Bunda bir resim eğitimi almamanın rolü büyüktür. Soyut resim sanatçının iç dünyasının fotoğrafıdır diyebiliriz. Soyut resimde de resim yapan bir insanın bilmesi gereken, çizgi, renk, leke, hareket, kompozisyon vs bilgiler kullanılır. Fakat modern sanatta sanatçı hiç bir kurala, geleneğe tam anlamıyla bağlı değildir

Sürrealizm

20. yy' ılın başlarında Avrupada ortaya çıkan bir sanat akımıdır. I. Dünya savaşı sonrası yaşadıklarına tepki olarak sanatçılar bilinç altının düşsel dünyasına yönelmişler, nesneleri kendi doğal ortamlarından çıkararak düşsel bir ortama taşıdılar. Sürrealizmin ilk örnekleri 1500 lü yıllarda Flaman ressam Bosch'un resimlerinde görülür. Şair Andre Breton ilk temsilcilerindendir. Ona göre sürrealizm bilinç ile bilinç altını birleştiren bir yoldur. Ve bu bütünleşme içersinde gerçek ile düş dünyası iç içe geçmektedir. Kendileri Sigmund Freud'un çalışmalarından etkilenmişlerdir. Resim alanındaki önemli temsilcileri: Miro, Salvador Dali, Chagall 'dır. Picasso'nun da sürrealist çalışmaları vardır. Chirico (metafizik resmin temsilcilerinden) sürrealist ressamları etkileyen ressamlardanır. İlk sürrealist çalışmalar 15. yy ressamlarından Bosch tarafından yapıldı.

Action painting

Soyut dışa vurumculuğun değişik bir türüdür.İçgüdüsel, bilinç dışı bir yaratma eylemi vardır.Resmin bir anlamı yoktur,yere serilen tuale boyalar akıtılarak eserler oluşturulur.(Jackson Pollock)

Süprematizm

Geometrik Soyutlama ” diyebileceğimiz Süprematizm, Kasimir Malevich’in bir kısım çalışmalarına verdiği isimdir. Duyguların yalın renkler kullanılarak geometrik sembollerle ifadesidir.

Pop art

Pop art, sıradan nesnelerin —örneğin çizgi romanların, çorba kutularının, yol işaretlerinin ve hamburgerlerin— konu olarak kullanıldığı ve sıklıkla eserin içerisine fiziksel olarak dahil edildiği bir sanat akımı. Pop art 1950'lerin sonunda ve 1960'larda İngiltere ve Amerika'da ortaya çıkan bir sanat akımıydı. Ona “Pop art” ismini İngiliz sanat eleştirmeni Lawrence Alloway verdi. Bu terimi kullanarak, bu akım içerisinde yer alan resim ve heykellerde kullanılan görsel unsurların aleladeliğine göndermede bulunuyordu.

Pop art sanatçılarının ayırıcı niteliği, çağdaş yaşam üzerinde güçlü bir etkisi olan popüler kültürün bütün yönlerini ayırım gözetmeksizin resmediyor oluşlarıdır. Kullandıkları görsel unsurlar televizyonlardan, çizgi romanlardan, sinema dergilerinden ve her türlü reklâmdan alınıyordu. Bu görsel unsurlar kesin ve objektif bir şekilde, herhangi bir övgü veya yergi söz konusu olmaksızın büyük bir doğrudanlıkla ve ödünç alındıkları medyanın kullandığı ticarî teknikler kullanılarak gösteriliyordu.

Pop art, Dada akımının bir uzantısıydı ve bu akım 1920'lerde o dönemdeki Paris sanatının ciddiyetini ve daha geniş bir çerçevede Avrupa'ya savaşı getiren siyasi ve kültürel durumu alaya alan nihilistik bir hareketti. Dada hareketinin Birleşik Devletler'deki öncüsü olan ve kendi dönemindeki seri üretimi yapılan nesneleri yücelterek sanat ve yaşam arasındaki mesafeyi daraltmaya çalışan Marcel Duchamp Pop art gelişiminde en etkili kişi oldu. Pop art'ı etkileyen diğer 20. yüzyıl sanatçıları Stuart Davis, Gerard Murphy ve Fernand Léger'di. Bütün bu sanatçılar tablolarında seri üretimi ve endüstriyel makina çağının ticarî materyallerini resmettiler. Pop sanatçılarının doğrudan öncüleri ise Amerikalı sanatçılar Jasper Johns, Larry Rivers ve Robert Rauschenberg oldu. Bu sanatçılar 1950'lerde, her ne kadar resimsel ve ifadeci bir teknikle de olsa, bayraklar, bira kutuları ve diğer benzeri nesneleri resmettiler.

